

VESTUL ROMÂNIEI

Ziar românesc independent din Oradea-Mare.

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA :
Strada Francisc Beak No. 2.
Telefon 10-02.
Manuscrisele nu se înaptează.

Director-Fondator : ȘTEFAN MĂRCUȘ

ABONAMENTE:

Apare de trei ori pe săptămână.
Pe o lună 25 Lei
Pe un an 260 Lei
In America 3 dolari

Cerșetoria și bacșișul

Multe poate să ne spună despre țară, numărul cerșetorilor săi. Și bune și rele.

În fiecare zi te întâlnești cu prietenii, cu cunoscuții, cari fac veșnică și banala reflecție că de ce nu-l adună pe cerșetorii de pe stradă, căci ne facem de bațjocură; rade lumea de noi; suntem orientali și câte alte ponoase. Și crezi că toți au dreptate, o cât de mică dreptate, căci fiecare l' s'ar putea răspunde într'un fel sau altul, arătându-i-se că cerșetorii sunt semne curi ne vorbesc multe.

Într'o țară cu cerșetori mulți trebuie neapărat să fie multă milă, multă bunătate, mult suflet, căci altfel nu ne-am putea explica înmulțirea lor. Ar însemna să riște cineva prea mult să se facă cerșetor în țara în care această umilă mizerie nu rentează; în țara Harpagonilor și Hagi-Tudoșilor! Iată dar un prim indiciu, că țara noastră care are cerșetori și la ușa bisericii, cași la celelalte uși, la cafenea, la teatru, la bal, la primărie, la prefectură, în parlament și la curte, la băi și la munte; țara noastră este o comoră de bunătate și de caritate sufletească. De altfel acest indiciu este caracteristic Românului de când îl știm.

Dar mai înseamnă și că țara aceasta, cu atâția cerșetori, este o țară bogată. Căci nu poți să dai câinelui dela masa ta când nu ai tu singur ce să mănânci. Înmulțirea cerșetorilor este un indiciu, nu de mizerie, ci că în țara aceasta cu suflet bun, au crescut averile. Fiecare față își are și dosul său și se poate ca de multeori dosul feței să fie mai frumos decât fața dosului. În vremea acestor parvenitism general, de căpătulală nebună, de chiverniseală neașteptată, în vremea când norocul ridică marea de proști: în această vreme ne putem totuși bucura că tot mai mult crește și caritatea publică; mărinimia și mila acestor săturați, cari văd că belșugul curge ca mana în deșert, nu putea să nu lase să cadă fărâmițele dela masa lor pentru cerșetori. Dacă nu mila, cel puțin lăudăroșenia și vanitatea îl face să dea din ceace au.

Mai înseamnă însă că avem multă lene în țara noastră, cea mai bogată țară, și poate tocmai de aceea cu mai mulți pungași și cu mai mulți cerșetori. Cel mai îndrăzneț întră pretențioși și obraznici în belșugul acesta; cel mai timid și leneș preferă să le ceară celor dintâi.

Diferență numai de drumuri, căci dedesuptul sufletească este același: a căpăta fără prea multă sfortare. Pe unii îi susține tupeul și pielea groasă a obrazului lor; pe alții lașitatea încovoetura spatelor lor.

Cerșetorii cei mulți mai înseamnă însă și multă minciună și hipocrizie. Căci pentru ca să-și cadă fărâmițele dela masa sătului trebuie să și joci bine rolul de nenorocit, de bătut de Dumnezeu. De aci spolrea feței, simulare de schilodenie, miortăială de glasuri, imuere

de genunchi, binecuvântare și mulțumire chiar când nu capătă, pentru ca după ce-a trecut nemilostivul să-blesteme. Cu un cuvânt, o spoiată generală ca și cerșetoria, o hipocrizie cu diferite nuanțe, după cerșetori și după locul unde cerșesc.

Dar mai înseamnă și altceva cerșetoria multă într'o țară. Înseamnă că organele de conducere ale acelor țări s'au obișnuit și cu hipocrizia și cu lenea și cu pomana. Mulți cred că aici trebuie căutată și origina bacșișului, căci zice fiecare în gândul său: Dar de ce să închidem pe niște bieți cerșetori când țara e plină de căpătulală?! E drept că la noi autoritățile au început să încerce a aduna pe cerșetori. Dar ce să aduni mai întâi: averi sau pe acești nenorociți?! Totuși este un indiciu de însănătoșire socială, cu toate că cerșetorii sunt cea mai fericită ocazie de gădălire a vanității parvenților și o motivare mai mult a bacșișului.

George Bota.

Atentat cu bombă Într'o sală de bal din Ungari.

În seara zilei a doua de Crăciunul unguresc (26 Decembrie) Societatea femeilor ovree din orașul Csongrad (Ungaria) a organizat un mare bal la care a luat parte foarte multă lume.

Pe la miezul nopții, pe când se dansa al II-lea quadril, s'a aruncat din stradă o bombă, care, spargând geamul, a căzut tocmai în mijlocul sălii, producând o explozie formidabilă.

Patruzeci de persoane au fost grav rănite, dintre cari 6 mortal, iar treizeci de persoane rănite mai ușor.

Din cercetări s'a constatat că atentatorii sunt un grup de tineri antisemiți.

De remarcat, că aranjatorii au invitat la bal și multe familii creștine din localitate, invitațiile cărora însă au dispărut în ultimul moment astfel că n-au putut veni.

În tot cazul e curios că curentul antisemit a luat un avânt puternic, tocmai în acea țară unde ovreei au fost mai bine obișnuiți.

Videant nos judei!

Reintegrarea D-lui Ștefan Mărcuș în postul de Prefect de poliție

După o telegramă primită din București, aflăm că Curtea de Casație din București, în ședința continuativă din 27 Decembrie, a judecat recursul D-lui Ștefan Mărcuș, fost prefect de poliție în localitate. Se știe în ce mod a fost revocat din serviciu, directorul nostru. Într'o bună zi s'a pomenit cu un nou titular în postul pe care-l ocupa D-sa.

Fiindcă această demiere nu a fost motivată iar procedura nelegală — de altfel cum s'a înămpliat în mai multe rânduri și cu mai mulți, aci, în Ardeal — D-l Mărcuș a făcut recurs la Curtea de Casație.

Dreptatea, ori cât ar încerca

cancenurile politice și interesele de partid s'o sugruma, iese la iveală, căci doar avem legi conducătoare în țara aceasta.

La dezbaterile Curții de Casație, D-l Șt. Mărcuș s'a prezentat perso al și a apărut singur cauza d-sale.

Curtea de Casație, în urma dezbaterilor, a dat sentință prin care declară nulă dispoziția de revocare a ministerului de interne, reînțegrând pe D-l Ștefan Mărcuș, în toate drepturile sale.

Redacția felicită din toată inima pe D-l Șt. Mărcuș și se bucură de faptul că dreptatea nu a pierit în țara Românească.

Redacția,

Salonta-Mare

Un colț al României-Mari lipsit de carte românească.

Pe vremuri, când părțile ungurene ale României de azi erau conduse de fudulii asupritori — în frunte cu Apponyi, — era natural ca centrele lor de maghiarizare să fie inundate de cărțile lor tendențioase, cărțile românești punându-se pe plată numai în ascuns. Azi după cinci ani de dominație a elementului românesc oricui îi va părea ciudată afirmațiunea, ca există un colț al României Mari unde această stare s'a menținut și se menține. Cu trenul o plimbare abia de o oră până la punctul de trecere Salonta-Mare și sunt sigur, că această afirmațiune — să zicem ușoară — va fi legitimată întru toate.

În mijlocul unui ținut locuit exclusiv de români (spre Nord până la Oradea, spre Est până peste munții Bihorului, spre Sud până la Zerind, Chișineu, spre Vest până peste granițe la Geszt, Mezögyán), nise prezintă ochilor privilegiștea orașului Salonta-Mare, distins cu epitetul „oraș de câmpie” (mezöváros). Turnul grandios al unei biserici imense, terminat cu o stea aurită, Turnul așa numit „Csonka torony” și vechia cetate a haiducilor lui Bocskay, ne reamintesc atâtea vremuri triste pentru noi. Întrând în oraș, doar numai puținele numiri de străzi (la cele două capete) și ici colea câte

o uniformă militară ori polițienească, ne face să credem, că suntem în România. De vrei să auzi o vorbă românească trebuie să mergi de-a dreptul la conducătorii autorităților.

Dacă plăciști de atâtea străinătate, vom căuta să ne alungăm urâtul cu cetirea unei cărți — creațiune a geniului românesc, — vom căuta în zadar o librărie românească. Vom da însă de trei librării, toate ale streinilor. Uitându-ne numai la vitrine, constatarea ne fac să renunțăm dinainte la plăcerea de a intra căci suntem siguri că vom fi primit cu „Alázatos szolgája, mivel szolgáhatunk uram?” La numele scriitorilor români ne va răspunde o mutră, care zice: „Apoi d-le. D-ta nu știi că aici stau numai unguri, cari citesc pe Arany János, Petöfi Sándor, Jókai Mór etc.”

Indignarea noastră va fi mai mare, dacă cunoaștem legăturile acestui oraș cu impejurimea. Jurul gravitează aci, din cauza târgului săptămânal de-fășurat pe o piață întinsă. Intellectuali — mulți la număr — vin și ei la târg pe fiecare săptămână. — Atunci caută să-și asigure o oarecare distracție pentru timpul cât vor sta izolați la țară, cumpărând ziare și cărți de citit. Cum însă cartea românească nu este cunoscută în acest oraș, trebuie să cumpere ungurești, cu caracterizări diametral opuse cu sentimentele naturale ale sufletului românesc. Iată de ce vom găsi în acest ținut adesea, suflete însărinate ori rău instriate din punctul de vedere al sentimentelor.

Să nu căutăm însă, a cui este vina indiferenței menită a servi interesul acelor, cari ne pândesc mereu și răd în pumni, ci să trecem la fapte. Așa se vede că bunii patrioți ai acestor ținuturi sunt ocupați cu alte lucruri mai importante. De aceea ar fi bine dacă ideea înființării unei librării românești și la Salonta, ar porni din Oradea, unde avem deja societatea „Librăria Românească”, condusă de oameni, cari nu au în vedere numai interes material, ci servesc mai mult o idee sfântă; aceea a ridicării nivelului nostru cultural. S'ar putea foarte bine înființa numai o sucursală și chestiunea pusă odată pe tapet, mulți români din ținut vor semna și ei acțiuni.

Cum știu, în liceul de Stat deja există patru clase cu limba de propunere exclusiv românească, înființându-se an de an câte o clasă nouă până ce se va ajunge la obținerea bacalaureatului în limba română. Mai multe școli primare și medii sunt în curs de înființare, astfel, că bunul mers al librăriei va fi garantat de concursul profesorilor, cari în majoritate sunt români și cari vor ști să susțină o instituțiune românească. Intellectuali români purtători de demnitate vor servi la dezvoltarea ei, găsind sîrgura distracțiune în lucrările ce le vor fi puse la dispozițiune, iar intelectuali dela sate nu vor mai fi nevoiți să dea bani scumpi pe lucrări cari le otrăvesc sufletul.

Chiar dacă vor fi la început pierderi neînsemnate, ele vor fi răsplătite ulterior.

Iosif Teoran
stud. în drept.

Cronica economică

Acțiunea cooperatistă în Bihor

Dupăcum nimeni nu este profet bun în țara lui, astfel nici inițiatorii mișcării cooperatiste nu numai că n'au fost încurajați, dar nici măcar bine văzuți ci au fost priviți cu ură, cu dușmănie, din partea unei cete de oameni, cari în mod inexplicabil tind la monopolizarea oricărei mișcări din acest județ, ca singurii în măsură de a putea acționa în orice direcție.

Din aceste motive și călărind pe împrejurarea că federala din Oradea-Mare n'are mijloacele bănești necesare dezvoltării, și fiind angajată în mod real, s'a purces la "sonarea" acestei instituții, punându-i-se cea dintâi condiție: schimbarea membrilor consiliului de administrație, din adevărații cooperatori, în cea mai mare parte cu acei din banca creditoare — amintită în articolul nostru din n-rul trecut.

S'a făcut și asta, crezând cooperatorii, că vor salva instituția care-și va putea continua drumul croit.

Mișcarea cooperatistă pornită deci cu insuflete, cu idealism, la un moment dat schimbându-i-se conducerea, a devenit simpla afiliție a unei bănci comerciale, pentru care fapt cooperativul nefiind aprovizionat dupăcum li s'a promis la înființare și dupăcum este chiar menirea firească a federației, pierzându-și răbdarea și prinzând între ele propaganda de descurajare a dușmanilor cooperatistă, au început a se desființa încetul cu încetul, amenințând că într-o bună zi nu va mai fi în județ nici o cooperativă rămânând federala singură cu sucursalele ei, care apoi va funcționa mai departe ca ori și care firmă comercială.

Nu așa se face cooperativă!

Nu; aceasta n'a fost pornită ca să întărească anumite persoane, ci pentru ca să întărească poporul dela sate!

Aci s'a greșit, și nu e târziu ca să se facă o schimbare spre binele acestora, pe al căror credit moral există și azi federala.

Poporul vrea alimente, îmbrăcăminte, articole de prima necesitate, toate acestea în preț convenabil, de cooperativă și procurat din întâia mână; poporul nu poate avea încredere văzând, că trebuințele lui se satisfac de către firme ovreești că doar de ovrei a voit să scape când și-a dat obolul și prin aceasta posibilitatea inițiatorilor să formeze

federala, pe care conducătorii de azi o înțeleg în alt sens.

Cooperativă în genere este cea mai frumoasă acțiune național-economică ce se poate face în viața unui popor.

Prin cooperativă strângem rândurile poporului, învățăm solidăritate, prevedere, și disciplină socială, dăm poporului educația ce nu l-a lăsat stăpânitorii de ieri să și-o facă, îl ridicăm economiceste și îl întărim în toate direcțiile.

Cu un popor bine organizat, îndestulat și mulțumit, conducătorii de mâine vor putea face totul ce vor vedea de bine în interesul acelei Patrii, pe care tot sângele lui a creiat-o și măriț-o.

Cu poporul astfel îndestulat, vor putea apăra cu siguranță granițele largite după atâtea veacuri de suferințe și răbdare.

Să se înțeleagă cooperativă în tălcul ei adevărat, ea are a întări poporul și nu a îmbogăți în mod rapid pe cei ce fac cooperativă.

Apoi să nu încerce nimeni ca să facă din cooperativă o armă politică sau a amorului propriu, că vai de acela.

Să ne desbrăcăm odată de crezul îmbătrânit, învechit de a vrea numai unii (auto-aleși) să conducă după principiul de ereditate învechit, ci să lase teren de muncă oricui, care înțelege, că munca și capacitatea nu sunt monopolul nimănui!

Poporul nostru crede, dar până când a fost înșelat odată, fie de rea credință, fie de bună credință însă din nepricepere; ca apoi să nu mai crează nimănui!

Cine îndrăznește să se folosească de cooperativă ca de o armă politică va pierde în fața poporului, nu numai aceea ce a crezut că va câștiga, ci și aceea ce până atunci a avut: **credința morală.**

Să nu creadă nimeni, că poporul dela sate e inconștient și că îl poți duce unde vrei. Poporul român judecă, are o inteligență naturală foarte dezvoltată, vede, toate, simte toate, el știe ierta, dar de uitat nu uită!

Tufe.

JULIU GERGELY CROITOR CIVIL ȘI MILITAR

Mare magazin de rechizite
UNIFORME ȘI CHIPIURI

Oradea-Mare, Bul. Reg. Ferdinand, 55

Insemnătatea teatrului românesc.

Conferința d-lui prof. E. Constantinescu.

A patra conferință a corpului didactic a fost ca și celelalte, plină de interes și mai mult nevoia de a ne aduna cât mai des, mai ales cei ce nu ne cunoștem în deajuns literatură noastră, ca să ne-o cunoaștem. Conferințearul combate părerea lui Maiorescu de odinioară și care nu se mai potrivește azi, că poporul nostru este într-o fază de asimilare, nu de spontaneitate. Și Maiorescu dacă ar trăi și-ar schimba părerea și ar ajunge la constatarea că neamul nostru este, mai ales acum, în plină expansiune. Dovadă înfăptuirea idealului național, reformele agrare și electorală, cele mai de seamă curente ale timpului democrației; înflorirea culturală. Suntem dar într-o epocă de creație și biruința noastră va fi cu atât mai ușoară și pe terenul cultural, cu cât cultura adversă este o formă goală fără fond. Cei ce am început să vedem mai de aproape cultura maghiară, am putut să ne convingem că la este numai în aparență superioară și vremea o va dovedi.

Stăbiciunea momentană a culturii noastre, care este eterogeneitatea, din cauza fatalității istorice va dis-

pare și vom reveni la caracteristicile culturii noastre naționale: 1. entuziasmul tracoilir și 2. spiritul latin de ordine. Nu vom merge spre un poporanism european. Cultura franceză ne va da mai departe căldura potrivită nouă, căci ea intruchipează idealul culturii latine.

Trecând apoi la analiza, prea sumară din cauza subiectului prea vast, conferințiarul ia pe rând drama istorică, drama fantastică, drama patetică, comedia etc. și cu o bogăție de observații, conferințiarul reușește să dovedească auditorului, că suntem de o fecunditate pe acest teren, care ne dă dreptul să ne comparăm cu multe și înaintate literaturi dramatice. Trecând peste Răzvan și și Vîlra a lui Hajdeu, Despoi-Vodă a lui Alexandri, influențe ale romanticismului, se oprește mai mult asupra lui Vlaicu Vodă a lui Davila, unde avem un conflict serios între datina și influența străină; ne arată simțul politic al lui Vlaicu și reșea în evidență ideea cea mare că ceea ce salvează un neam este datina lui. Figuri ca a lui Grăia — țara care suferă și se jertfește, — sunt figuri eterne. Piesa are calități universale. *Delavranca în Apus* de source ne redă teră figura lui Ștefan cel Mare, împreunarea de erou și om. *Vîforul Luceafărul* nu au același valo re-

TEATRU ♦ LITERĂ ♦ ARTA

Turneul I. Manolescu

"Moartea Civilă" 4 acte de Paolo Giacometti.

Reprezentarea trupei Ion Manolescu de aseară a însemnat încoronarea seriei de reprezentații date în orașul nostru anul acesta de diferitele trupe volante. După Trupa Teatrului Național din București în frunte cu Ar. Demetriad, după strălucitele reprezentații ale marelui noastre Agatha Bărescu, "Moartea Civilă", reprezentația de aseară a d-lui Manolescu, a fost o culme spre care puțini artiști mondiali au putut tinde.

Părerea unui confrate dela ziarele maghiare locale cum că Ion Manolescu este unul din cei mai mari dramaturgi ai lumii din ziua de azi, nu pare de loc exagerată.

Cine a văzut pe Conrado Almini a lui Giacometti, interpretat de Ion Manolescu, și-a putut da seama de adevărul acestei păreri.

"Moartea Civilă", construită masiv, ca un bloc întreg de granit, din care nu poți rupe o pietricică, dupăcum nu poți adăuga nimic, este o dramă din care un mare artist poate scoate mult, este o culme pe care, numai pelerinii călăuziți de geniu o pot urca. Și Ion Manolescu este unul din rarii pelerini de aceștea, dotați din belșug de soartă.

Subiectul dramei este următorul: Pictorul Conrado Almini, însurat de curând cu Rozalia, are o fetiță. Părinții Rozaliei, vrând să o despartă de soțul ei, care este foarte violent, trimit pe fratele Rozaliei ca să o convingă. În fața casei este surprins de Conrado și omorât. Pentru aceasta, este condamnat la muncă silnică. După 13 ani evadează și se întoarce mînat de dorul fetiței sale și a Rozaliei. Fetița o găsește înstrăinată cu desăvîșire, purtând un alt nume, adoptată fiind de doctorul Palmieri, iar pe Rozalia o găsește ca guvernantă a propriilor sale fii. Se dă o luptă grozavă în sufletul lui Conrado care 13 ani a trăit cu speranța de a-și regăsi familia. Văzând însă că este mort pentru totdeauna pentru societate și că numele lui ar însemna o pată pentru copilul lui, dacă ar relua-o, renunță la sacrificiul Rozaliei de a-l urma ori și unde și, tocmai când aceasta se hotărăște la acest sacrificiu, se omoară, înghițînd o doză de stricnină.

Despre această reprezentație, din belșug răsplătită de o sală plină și caldă, cu ovații nesfârșite, nu putem spune decât că a fost o adevărată sărbătoare, a artei românești. Toți artiștii au fost bine. Un cuvânt mai mult de laudă pentru Mioara Popescu care, în rolul Emmel a fost bine de tot. Această artistă vedem că se afirmă din ce în ce ca un element de valoare.

MISA.

SCRISORI DIN MARAMUREȘ.

Rectificarea frontierei — Fraudele cu exproprierea.

Frontiera Maramureșului în scurt timp se va fixa definitiv. Spre acest scop încearcă fițuica prefectului G. M. să producă divisiune în opinia publică și să divizeze puterile prin cearta provocată de iscodirile veninoase ale politicianilor, cari comandă prin instrumentele lor în subordine, scandalul. E vorba, că încă în sesiunea aceasta să fie ratificată convențiunea din 9 August 1920, fiind de acord cele 2 guverne interesate, că frontiera actuală să fie și definitivă. Judecata de moarte a Maramureșului va primi sancțiunea celor ce l'au jertfit în 6 August 1916 și în 1919 la Paris ca și integritatea Banatului. Astfel va eși la lumină faptul că slavii nu numai că ne-au păcălit în ambele chestiuni, ci ne-au și încercuit.

* * *

În urma nouilor frontiere pierdem 70 procente pășuni. Cum reforma agrară să eludează în favorul renegeților și al evreilor, — creșterea vitelor, singura resursă de câștig, se va reduce cu 70 procente și poporul în aceeași proporție va lua toiagul

prîbegiei. Iar locul rămas, îl vor ocupa evreii, cari în cei 4 ani din urmă s'au sporit dela 33% la 40%. Reforma agrară cum să execute este o rusine națională. S'au îndosit fără a fi pertractate 52,456 jug. cad. suprafețe. Din 100,606 suprafețe păduri și pășuni ale marelui proprietății s'a expropriat numai răpe, alvii și stânci. Lotul a fost redus la 1 jug. cad. Astfel au scăpat dela expropriere D-nii Elefant Șandor cu 800 jug. cad. Steinmetz Moisă 760 jug. cad.; Steinmetz Șmil, Aba cu 784 j. c. Felsövisoi takarekpenztár 707 j. c. Baron Groedel 4000 j. c., Markovits Herș 2900 j. c. Steinfeld David 1300 j. c. Steinfeld Strul & Maer 12:8, Markovics Marcu 582 j. c. Stern Mihai 3400 jug. cad., Mendelovics Ignat 819 j. c., Fried Sulim 344 j. c., Fried Chaem 617 j. c., Stein Chain 857 j. c. Fux Chaim 1194 j. c., Lempert Iancu 509, Fux Bernat 358 j. c., Kaufman Emanuel 600 j. c., Fried Chaim Urdurosu 721 j. c., Deblinger Marcu 789 j. c., Hoffmann Herș 1309 j. c. Stern Herș 790 j. c., Stern Ițig 527, Wertzberger Chaem 1767 j. c., Steinmetz

Ringola lui Eftimiu nu-l interesează atîta, ca *Letopiseții* lui Sorbul, care după conferințiar este cea mai valoroasă în teatrul nostru istoric. Un conflict ce merge condensându-se; caractere adâncite. Un suflu de fatalitate ce mîna pe erou.

Vlaicu Vodă, *Letopiseții* și Apus de soare sunt cele mai de seamă opere din drama istorică.

În drama fantastică, unde poetul trebuie să impace iraționalul, unde fantezia joacă primul rol, avem pe Victor Eftimiu cu *Inșiră-te Mărgărite*, *Cocoșul Negru*, *Prometeu*, cari tocmai din cauza fanteziei bogate, n'au unitate, ci un aer de șovăială. În *Legenda Funigellor* a lui Iosif și Anghel avem mai mult lirism decât dramatism. *Trandafirii roșii* a lui Z. Bărsan, ne dau tipuri ca Zefir, care prin eroismul jertfei sale este scos din umanitate. Mai sunt apoi piesele fanteziste ale Reginei Maria. În dramele patetice avem *Ovidiu*, *Fântâna Blanduziei* ale lui Alexandri, *Năpasta* lui Caragiale, *Manasse*, *Patima Roșie* a lui Sorbul. În *Patima Roșie* vedem o vigoare de a conduce conflictul dramatic; figuri cu voință, o atmosferă originală, totul ne arată pe scriitorul realist. Influența lui Ibsen se simte, mai ales cu Heda-Gabler, dar autorul își păstrează originalitatea sa. Tre-

când peste piesele ușurele și de distracție ale lui A. de Hertz, se oprește asupra comediei. Comediile lui Alexandri mai mult de moravuri ale unei epoci, decât de tipuri. Caragiale în *Scrisoarea Perdută*, ca să nu vorbim decât de ea, ne dă dovada unui poet cu adevărat dramatic, căci satira la el apare indirect, chiar când dă lupta în contra formelor goale. Tipurile lui Caragiale nu vor dispărea. Maiorescu a reușit admirabil să arate ce moralitate se poate cere artel în genere și deci și pieselor lui Caragiale, cari au fost acuzate de imoralitate: *să ne facă să ne uităm pe noi înși-ne prin creațiile sale*. Găsim la Caragiale omul, care intruchipează toate stratele psihice: uman, național, social, local, etc. În privința aceasta Caragiale a devenit european.

Avem oare o renaștere a teatrului prin expresionismul de azi? Se pare că nu, căci un Lucian Blaga, cu multă imaginație, nu este totuși un poet, iar ceilalți, ca Adrian Maniu în *Meșterul* nici atât.

În orice caz, conferințiarul, deși a îmbrățișat un subiect prea vast, a reușit să lase publicului impresia că avem și noi spirit creator, avem valori și că putem fi siguri de izbândă și pe terenul cultural, ca și pe acela al armelor. **Bot.**

INFORMAȚIUNI

C. O. F. Societatea Tramvaielor.

Publicațiune.

Aduce la cunoștința generală că abonamentele lunare pentru funcționarii de stat, ai orașului și județului, valabile pe liniile Societății Tramvaielor se eliberează și se prelungesc pe anul 1924 numai în caz, dacă posesorul este în serviciu definitiv, dovadă fiind aceasta prin aplicarea ștampilei pe verso fotografiei însoțit de o scrisoare oficială.

Fără aceste dovezi nu se poate elibera nici un bilet cu prețul redus.

Cu această ocazie se aduce la cunoștință tuturor posesorilor cu bilete libere, emise pe anul 1923, că aceste bilete își pierd valabilitatea pe ziua de 31 Decembrie 1923, iar cei ce vor fi găsiți călătorind cu legitimația veche vor fi tratați ca neavând bilete, și supuși astfel la plata îndoită a taxei.

1. Abonamentele lunare cu prețul de 150 Lei se dă pentru următoarele linii:

Pentru linia A—C Lei 150.

Oradna-Mare—Gara—Str. Regele Ferdinand—Piața Unirii—Calea Victoriei—Gara Veneția dus și întors.

Pentru linia A—B Lei 150.

Oradea-Mare—Gara—Calea Regele Ferdinand—Piața Unirii—Str. Vasile Alexandri—Calea Aradului (punctul final) dus și întors.

Pentru linia A—F Lei 150.

Oradea-Mare—Gara—Str. Regele Ferdinand—Piața Unirii—Str. Cuza-Voda—Str. Gilanyi—Str. Minelor (punctul final) dus și întors.

Pentru linia A—D Lei 150.

Oradea-Mare—Gara—Calea Regele Ferdinand—Piața Unirii—Str. Cuza-Voda—Parcul Rheday dus și întors.

Pentru linia B—C Lei 150.

Calea Aradului (punctul final)—Str. Vasile Alexandri—Piața Unirii—Calea Victoriei—Gara Veneția dus și întors.

Pentru linia B—D Lei 150.

Calea Aradului (punctul final)—Str. Vasile Alexandri—Piața Unirii—Str. Cuza-Voda—Parcul Rheday dus și întors.

Pentru linia B—F Lei 150.

Calea Aradului (punctul final)—Str. Vasile Alexandri—Piața Unirii—Str. Gilanyi—Str. Minelor (punctul final) dus și întors.

Pentru linia C—D Lei 150.

Gara Veneția—Calea Victoriei—Piața Unirii—Str. Cuza-Voda—Parcul Rheday dus și întors.

Pentru linia C—F Lei 150.

Gara Veneția—Calea Victoriei—Piața Unirii—Str. Gilanyi—Str. Minelor (punctul final) dus și întors.

Pentru linia D—F Lei 150.

Parcul Rheday—Str. Cuza-Voda—Str. Gilanyi—Str. Minelor (punctul final) dus și întors.

2. Prețul abonamentelor pentru toate liniile este de Lei 300.

3. Prețul biletelor pentru o singură călătorie fie chiar cu transbordare este Lei 3.

4. Funcționarilor orașului li se vor elibera abonamente reduse în suma de Lei 50 iar pentru toate liniile cu suma de Lei 75.

5. Funcționarilor județului și a statului li se vor elibera abonamente reduse cu Lei 75, pentru anumite linii, iar pentru toate liniile cu Lei 100.

6. Muncitorii a căror salariu lunar nu întrece suma de Lei 2000 precum și școlarii, au o reducere de 50% după abonamentele regulate, adică costul abonamentelor pentru anumite linii Lei 75, iar pentru toate liniile Lei 150.

Abonamentele emise sunt valabile numai pentru liniile indicate pe ele, iar cei găsiți călătorind pe o altă linie vor fi tratați ca și cei fără bilete, sau biletele nevalabile aplicându-se drept amendă, taxa îndoită.

Direcțiunea.

Șezătoarea studenților. Marți 1 Ianuarie 1924 la orele 5^{1/2}, p. m. va avea loc în Sala Festivă a Primăriei, **Șezătoare literară** a studenților dela Academia de drept din localitate. Programul va fi variat. Studentul *Ioan Nagy* președ. „Cercului Studențesc” va ține conferința, tratând: „Cauzele introducerii regimului constituțional, în România”. Toți cei ce se interesează de activitatea studenției, sunt invitați să participe. Intrarea e liberă.

Trenuri pentru băi. S-au înființat 2 trenuri Oradea-Mare-Băile Felix cu următorul itinerar. Pleacă din Oradea-Mare la ora 13⁵⁰ și sosesc la Băile Felix la 14¹⁸ iar la întoarcere, pleacă dela Băile Felix la 14²³ și sosesc în gara Oradea-Mare la 14⁵⁴.

Licitație. Primăria orașului va ține o licitație în ziua de 25 Ianuarie 1924 ora 11 pentru închirierea localului de prăvălie din edificiul hotelului „Regina Maria” ocupat acum de v. Ignăție Lindenbaum.

Doritorii să-și înainteze ofertele, consiliului economic al orașului până la acea dată.

Conferințele corpului didactic. Mercuri 2 Ianuarie 1924 va avea loc la orele 8^{1/2}, seara în sala festivă a primăriei a V-a conferință din ciclul organizat de „Asociația Prof. secundari” *Psychologia Calomnei*, de d-l George Bota.

Leul a fost cotelat la Paris cu 9.95 iar la Zürich cu 295.

Răspuns. În numărul viitor „mai mulți profesori” vor răspunde ziarului „Nagyváradi” în chestia Ady-Dejeu.

Noile bancnote de 500 lei. Banca Națională va pune în circulație noi bancnote de 500 lei. Bancnotele acestea au un format mai mare ca cele de azi, sunt lungulețe și reproduc un tablou de Grigorescu. Fața e de același culoare cu cele în circulație, iar verso-ul este bleu. Până cel mult într-o lună, bancnotele, care se lucrează acum în Franța, vor fi aduse în țară.

Când se va face unificarea calendarului. Unificarea calendarului ortodox și catolic se va face pe ziua de 14 Octombrie 1924 st. n. în ziua aceea biserica ortodoxă va prăzui Cuvioasa Paraschiva, care altfel se sărbătorea la 14 Octombrie st. v. (27 Oct. st. n.). Dela 14 Octombrie st. n. sărbătorile calendarului Iulian vor coincide cu cele ale calendarului Gregorian.

Ancheta din Cluj. Comisia care a fost trimisă să ancheteze incidentul studențesc din Cluj își înaintează azi raportul, d-lui Primministru.

În legătură cu aceasta d. R. Franasovici, subsecretar de stat la Interne a declarat, că toți vinovații vor fi aspru pedșiți.

Citiți și răspândiți „Ghimpel”

Casă de vânzare în comuna Sânt-Nicolau Român, se găsește de vânzare o casă țărănească în stare bună din Str. Mare No. 333 compusă din 2 odăi, 1 bucătărie, 1 cărciumă, 1 prăvălie, 1 Măcelărie, 1 grajd nou pentru 8—10 vite, și două cocine pentru porci.

Doritorii a se adresa în orice zi în comuna Sânt-Nicolau Român, Piasa Cefa, la adresa de mai sus.

ULTIMA ORA

Sedința Camerei din 29 Decembrie.

În ședința de azi a Camerei, după citirea procesului verbal, a luat cuvântul dep. *Pavel Brătășanu* și a cerut președintelui ca, să inducă în procesul verbal faptul, că, procesul verbal dela Belgrad a fost votat numai de 127 deputați, bănățenii au protestat contra lui și opoziția s'a abținut dela vot.

Camera aderă la această propunere și președintele îi satisface cererea.

Preotul *Dobrescu* cere; ca guvernul să se îngrijească de aranjarea salariilor preoțești.

Ministrul de finanțe *Vintilă Brătianu* declară că, preoții se împărtășesc de același aranjament de salarii, cași funcționarilor publici.

Deputatul *Emanuil Antonescu* își continuă discursul început ieri și arată, că pe urma bugetului adus în desbatere nu se va effini traiul, ci va crește scumpetea. la poziție contra importului, care scumpește viața și ucarea valutei va conduce la falimentul muncii naționale, penitrucă salariile lucrătorilor stau sub paritatea mondială. Soarta funcționarilor o vede foarte tristă, aceștia încă trebuie să-și primească salariile în paritate-aur raportată la salariile dinainte de război. Atacă politica de prețuri a guvernului, precum și sistemul de import și export și constată că, criza industrială deosebită se datorește tot politici economice greșite, fiindcă guvernul a respins capitalul străin, acum însă lipsa de numerar amenință cu falimentul întreaga industrie românească.

D. Iorga recunoaște însemnătatea bugetului prezent, care e destinat la refacerea țării, cu toate că acesta are multe defecte. Reproșează că aceasta nu confine impozite asupra îmbogățitorilor de război. Constată, că deoarece suntem împrejmuiți de

dușmani, Statul este în pericol, și de aceea pretinde perfectă echipare a armatei. După aceasta se ocupă de situația culturală și constată, că în Capitală nu există nici o bibliotecă publică.

D. Vintilă Brătianu, răspunde la toate interpelările. Declară: când a ajuns la putere finanțele țării le-a găsit într-o stare dezastruoasă. I-a reușit însă treptat să stabilească un echilibru bugetului țării. A prohibit emiterea biletelor monedă de către Banca Națională. A aranjat chestia bonurilor de tezaur, și împrumuturile de rentă din străinătate le-a stampilat. Spune mai departe că, lui i se datorește stabilizarea leului și v. restabilit încrederea față de țară.

În ce privește situația funcționarilor declară, că urcarea cu trei miliarde a salariilor ar avea o puternică repercusiune asupra întregii vieți de Stat, totuși admite revizuirea curbei Lale scu, afară de aceasta admite și înființarea de cooperative. Chestia pensionarilor încă se va aranja.

Frontiera Banatului

Consiliul de Miniștri a hotărât, să-și mențină punctul de vedere al necesității votării proiectului de lege referitor la reclificarea frontierei Banatului. Înainte de votare un deputat liberal va face declarație solemnă, că procesul-verbal dela Belgrad este în contradicție cu sentimentele partidului liberal, și proiectul de lege îl acceptă numai pentru executarea angajamentelor luate de guvernele precedente.

Nou cutremur în Japonia.

Din Tokio se anunță un nou cutremur de pământ. Pagubele sunt neînsemnate.

450 j. c., Kind Mendel 481 j. c., Metz Kasnel 624 j. c., Steinmetz el Herș 898 jug. cad. etc. ca un înșir prea mulți din proprietăți, asemănători cărora nici destina nu sunt. A facilitat, aceste faptul — că interesele d-lui Mihalyi Găvrilă erau și identice. D-sa din 4900 jug. a dat 500 j. c. la exproprierea Papp Simon care din 31.000 cad. a convenit, să permită jug. cad. stânci ca să i-se prieze. Pentru a încorona fraudău expropriat și prefăcut în comunale posesoratele noi și urbarieșilor români, că David ș să fie părtaș cu 40 procente rate rumum”. În Borșa 10.810 cad. pădure s'au donat la 38 spe. iar în Vișăul de sus 13.240 la 91 de lăcuste venite, rămă-nobilii cu faima „că le-au pri-entru credință și vitejie”.

munile interesate nu au fost late în general, cadastrele s'au cat, certificatele comunale false mbarea delegaților satenilor plac, în Borșa, i-au schimbat ori l...

revizuirea din oficiu a fraude-mitei exproprieri — elemen-mân e condamnat la învarte te.

Publicațiune

operativa de consum și valo- din Pișcolt va ținea aduna- generală în 9 Ianuarie 1924 pala română după ameză la 2 la care conform § 25 din sta- se invită toți membrii. În caz membril nu s'ar prezenta în amăr ca să poată aduce decisi- valabile, atunci adunarea gene- se va ținea la 16 Ianuarie când privire la numărul membrilor și se vor aduce decisiuni vala-

ordinea zilei vor fi: Repășirea din cadrele coopera- „Hangya” și alăturarea la altă erativă la care va adera adu- Eventuale propuneri și decisiuni. colt la 20 Dec. 1923.

Direcțiunea.

Comuniștilor orașului Oradea-Mare

20178/1923.

Publicațiune de licitație.

ând în vedere că publicațiunea de de din 7 Decembrie 1923 nu a avut dorit în urma însărcinării primite notărea Cons. No. 20178 1923 dăm cațiune nouă pentru efectuarea lu- ce urmează:

pararea cazanului căldării de spa- cubere de câte 70—80 litrii, reno- automobilului cu pompă și preve- lui cu 6 bandaje și lucrarea de j, 200 kgr. benzină, 20 buc. funii vare, montaj și lucrări de curelari centurile deteriorate, 5kgr. sârmă de galbenă, 75 cutii pomeadă de lu- 4 kgr. minium, reparări de tîngbi- lanterne, alimentarea și îngrijirea lor laternelor dela automobilul pompă, și mantale de salvare, 3 cearce- cauciuc pentru bancardele salva- renoarea garajelor de trăsuri, 2 bi cisme de păr pentru santinele, 2 bojoace pentru santinele, 2 bucăți (mițe) pentru santinele, repararea lor, curățirea cazarmei și cumpă- perilor pentru spălătul padimen- montarea sunerilor de alarmă, re- caeasornicelor de control din tea- camerele gărzilor, tipărirea în ro- te a imprimatelor pentru biroul și de pompieri, repararea pompei și și repararea generală a trăsurilor ure.

formațiuni precise asupra lucrărilor at de executat precum și orice amă- privitoare la natura lucrărilor se stiga la Comandantul A. Serac în ua pompierilor.

ertele, respective preliminarele, sunt înainta Cons. economic D. Ionaș 11, camera 26 până la 29 Decembrie 10 a. m. în picurii închise.

Oradea-Mare, la 25 Decembrie 1923.

Ionaș,

Consilier economic.

Mare târg de Crăciun

Decoruri de lemn, păpuși jucării și obiecte pentru cadouri. Geamantane de voiaj, sticlării, porcelane, statuete, vase smălțuite de diferite feluri, cu prețuri reduse, se găsesc și se pot cumpăra dela

Magazinul Farkas

Strada Nicolae Jorga, No 3

Un tacâm complet de 6 persoane în porcelan colorat lei, 93— tacâm pentru cafea 221—; ceașcă cu farfurie 1450; Porcelane colorate pentru cafea și ceașce 289; tacâmuri de fingi mici 169; cobald pentru 6 persoane 375; tacâmuri de mâncare articole de sticlă obiecte de decor și ustensile, vase, pentru mâncare și articole pentru aranjarea bucătăriei.

Magazinul FISCHER

Pasagiul „Vulturul”

are marfa cea mai bună

și mai ieftină

Se poate privi și în vitrină

- Ciorapi femești dela 18.— Lei
- Ciorapi femești flor . 78.—
- Ciorapi bărbătești . 15.—
- Ciorapi bărb. flor . 45.—
- Ciorapi Mouslin pentru fetițe . 30.—
- Ciorapi Patent pentru băieți . dela 16.—
- Ciorapi flor pentru băieți . 33.—
- Mănuși femești . 30.—
- Mănuși bărbătești . 54.—
- Mănuși p. copii . 16.—
- Ațe Clark și Lanz . 13.—
- Ață Leul . 15.—
- Ață Lanz de 1000 y. 40.—
- Ață Matt de 400 y. 11.—
- Ațe pentru brodat. dela 13.—
- Ațe pentru mașina de cusut de 1000 y. 14.—

Nasturi, ațe de mătase pentru mașini și butoniere bambac pentru țesut precum și tot felul de lucruri mărunte se găsesc cu prețuri ieftine.

Croitorul

ALEX. KOROM

confectionează cele mai moderne costume bărbătești cu prețuri moderate. Pregătește costume și din stoffe aduse.

ORADEA-MARE, Strada Csengeri No. 14

Articole de modă bărbătești Sveltere, mănuși, ciorapi pentru dame și copii, mărunțșuri cu prețurile celea mai moderate la

MOLNAR

Bul. Regele Ferdinand No. 9

Aprovizionati Vă cu

Cărți, Reviste, Ziare,

Jurnale de modă dela biroul de ziare

„SIMPLON”

Oradea-Mare Pasagiul „Vulturul Negru”

CATALOG.

Cu prețurile curente ale mai jos să faceți în după măsură și după modele de modă de sezonului costumuri de bărbați raglane pardesiuri maniale de iarnă cari satisfac pretențiile tuturor la

Iuliu Gergely croitorie bărbătească Bulev. Regele Ferdinand No. 55

- 1 Sacco după măsură din stoffe jumătate lână neagră, sură, ori în alte culori L 1850—1930
- 2 Din material curat din lână în diferite culori sacco după măsură . L 2200—2330
- 3 În culori de modă l-a material din lână sacco după măsură . L 2780—2930
- 4 Din materiale de primul ordin din străinătate sacco după măsură . L 3280—3500
- 5 Pardesiuri, raglane și maniale de iarnă dela 1750 Lei în sus
- 6 Din materialele cele mai fine și pe lângă prețuri cari se vor fixa la comandă să efectuează costume de ceremonie și alte specialități.

PROPAȘIȘI NU VEȚI EG ETA dacă vă veți face îmbrăcămintea la CROITORIA BĂRBĂTEASCĂ

DAVID ȘI KOHN

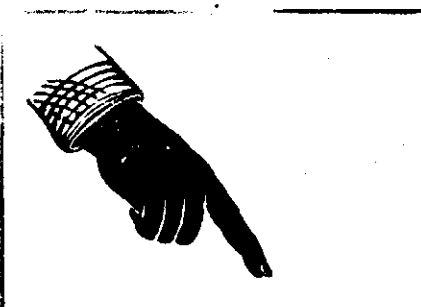
din Str. Alexandri No. 4.

unde se execută confectionarea hainelor conform modei celei mai nouă.

Prețuri tarifale:

- Costum sacou 800 Lei
- Pardesiu 700 Lei
- Raglan 700 Lei
- Ulster 700 Lei
- Palton de iarnă neted . . . 800 Lei
- Palton „Hamilton” 900 Lei

Haine de seara executate frumos cu prețurile cele mai convenabile. Nou.ăți cari până acum n'au mai fost.

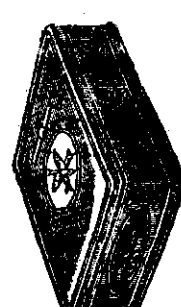

Toți intelectuali și elita Oradei-Mari frecventează numai

Cafeneaua „ELITE”

O orchestră clasică de primul ordin, delectează publicul.

La ASZODI în palatul Sas

Rumul de cai se vinde și de aici înainte cu 26 Lei. Prăvălia Mihail Aszodi magazin de cafea, ceai și bonboane de Triest se poate afla ușor din oricare cartier al orașului. Către publicul consumator din Oradea-Mare și din provincie: Stimată Doamnă! probați a cumpăra cafea prăjită cu 8 feluri de arome neîntrecută la gust și la miros. Metodul de prăjire este secretul meu. Recomand cafea neprăjită kgr. 112 Lei. La secția coloniilor și desertului. 1 kgr. salam fin 140 Lei.

TELEFON 3-98

PRODUS ELE FABRICEI DE BERE

CZELL DIN CLUJ

Berea nutritivă „Hercules” și Berea deschisă „Monoștor”

Din cauza calităților lor neîntrecute sunt Mărcile Conducătoare

Cine dorește să bea bere bună să ceară pretutindeni numai pe acestea.

Lloyd 1749.—7.

Depou principal „ORIENT” S. A. pentru Industrie și Comerț la Oradea-Mare Str. Gllányi, 5—7. Telefon 3-98.

S'a deschis vama po

Vămuirea o mijloces Biroul de vămuri „ANCORA”

Au sosit pești proaspeți de Dunăre

Primum încontinuu noui de pește proaspăt pentru torile Căminului și a. ou. Cu această ocazie un favor funcționarilor de județeni, C. F. R., celor înătrii Direcțiunei P. T. loc, precum și ofițerilor ofițerilor din armata locală beneficiază de 10% reducere de prețuri

Vadász & Lond

prăvălie de colonate și cat se, ORADEA-M

Compărați dela producători

Industria Textilă de S. A.

Bulev. Regele Ferdinand Depozitul tuturor produselor din fabrică. Vânzarea pe lângă prăvălia de fabrică riguros fixat

Telefon 16-63 Telegrama: P

Toti cei cari vreau să petreacă clipe plăcute să meargă la varieteu

„Parisien Gr

Programe alese, bătăi cele mai bune și tot felul de torturi.

EMERIC CZILLER ORADEA-MARE

CEL MAI MARE MAGAZIN' DIN TRANSILVANIA

VÂNZARE EN GROS ȘI EN DETAILI

În durn'a târgului de Crăciun se pun sub vânzare în toate secțiile magazinului meu, cu prețuri reduse: Pânzeturi, albituri și haine de pat Covoare, perdele, transparente și linolouri. Stoffe de modă pentru costume și paltoane. Velure, mătăsuri, căptușeli. Articole de mode pentru domni și dame. Pălării bărbătești, cravate și tricouri à-la dr Jäger. — Articole tighelate, mănuși și ciorapi. Serviciu prompt, completant!

1803 Tipografia Românească, Str. Francisc Deák 2

Telefon Interurban 4-29.